

**JULKISEN
SANAN
NEUVOSTO**

VUOSIKERTOMUS 2017

JULKISEN SANAN NEUVOSTO 2017

Terrafame-vyyhdistä sotahirviin

VUONNA 2017 Julkisen sanan neuvoston tunnettuus kasvoi voimakkaasti erityisesti neuvoston kevättä hallinneen Terrafame-kanteluviyhdin seurauksena. Kaikki sai alkunsa Ylen marraskuussa 2016 julkaisemasta jutusta, jossa kerrottiin pääministeri **Juha Sipilän** sukulaisten omistaman yrityksen saaneen puolen miljoonan tilauksen valtion omistamalta Terrafamen kaivokselta.

Yle teki uutiseen runsaasti muutoksia pääministerin vihaisen palautteen seurauksena, asian käsittelyä Ylen ajankohtaisohjelmissa rajoitettiin ja toimittaja irtisanoutui. Suomen Kuvalehti teki tapauksesta jutun, jossa

Ylen uutis- ja ajankohtaisohjelmien päätoimittaja Atte Jääskeläinen joutui erittäin kielteiseen julkisuuteen, mutta ei saanut vastata kritiikkiin.

Neuvostolle tuli tapauksesta 15 kantelua. Asian suuren yhteiskunnallisen merkityksen vuoksi neuvosto päätti siirtää kaikki muut kantelut odottamaan ja pyrkiä vastaamaan kaikkiin tapauksen herättämiin kysymyksiin.

KEVÄÄLLÄ 2017 NEUVOSTO antoi tapauksesta neljä päätöstä ja yhden sananvapauden rajoittamista koskevan lausuman. Päätökset julkaistiin kahdessa erillisessä tiedotustilaisuudessa, jotka lähetettiin kokonaisuudessaan usealla kanavalla, ja niistä keskusteltiin kiivaasti medioissa koko kevään ajan.

Puheenjohtaja Elina Grundström.

Kuva Noora Lehtovuori.

Suomen maine sananvapauden ykkösumaana sai tapauksesta kolauksen. Loppu-
lostasta voi kuitenkin pitää itsesääntelyn menestystarinana ja osoituksena poikkeuksellisen
toimivasta demokratiasta. Useimmissa maailmankolkissa ei olisi voitu edes uneksia, että
tällainen korkean profiilin kiista ratkaistiin itsenäisessä medianeuvossa.

Vaikka päätökset herättivät suuria intohimoja, ne kuitenkin hyväksyttiin laajasti
tapauksen loppuratkaisuksi. Samalla ne selkeyttivät journalismin pelisääntöjä, kuten
median riippumattomuuden tärkeyttä, niin suurelle yleisölle, poliitikoille kuin journalis-
teille itselleenkin.

Aiheen saama huomio näkyi JSN:n tunnettuuden kasvuna. Neuvosto teetti loka-
kuussa 2017 Taloustutkimuksella selvityksen, jonka mukaan Julkisen sana neuvosto oli
hyvin tuttu tai jonkin verran tuttu noin 55 prosentille suomalaisista ja lisäksi 32 pro-
senttia kertoi kuulleensa siitä. Tämä tarkoittaa, että noin 87 prosenttia suomalaisista
tunnistaa Julkisen sanan neuvoston. Se on todennäköisesti maailman korkeimpia, jollei
korkein, medianeuvoston tunnettuusluku.

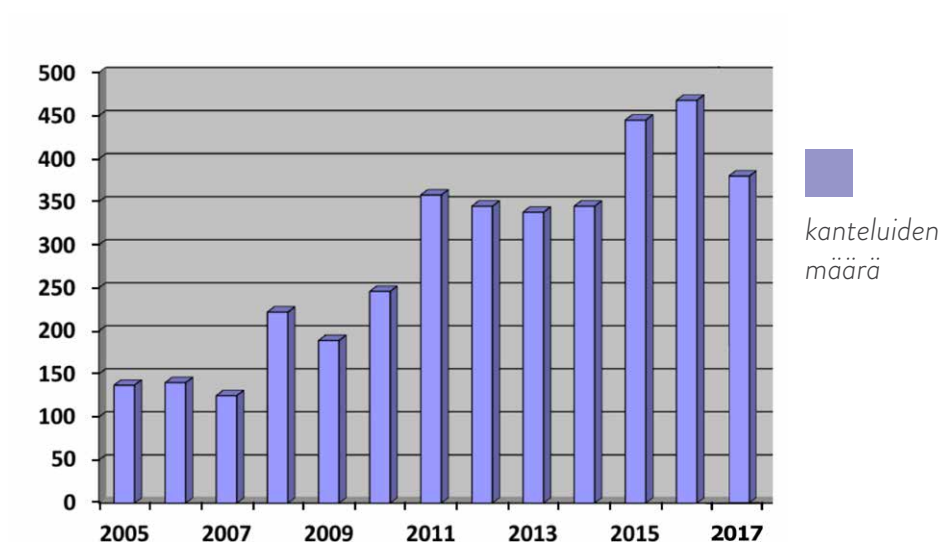
Tämä näkyi myös kasvaneena mielenkiintona JSN:ää ja Journalistin ohjeita kohtaan.
Neuvoston toimisto joutui vuoden lopussa päivittäin vastaamaan erilaisiin kannanotto-
pyyntöihin ja suuren yleisön tiedusteluihin.

Tunnettuus ei ainakaan heikentynyt marraskuussa 2017, jolloin neuvosto antoi
langettavat päätökset niin sanotussa sotahirvijutussa. Suomalaiset mediat olivat hak-
sahtaneet julkaisemaan totena venäläisen lehden seitsemän vuotta vanhan aprillipi-
lan sotahirvistä, joita oli muka koulutettu taistelemaan suomalaisia vastaan. Päätökset
herättivät suurta huomiota ja Kotimaisten kielten tutkimuskeskus listasi ”sotahirven” ja
”taisteluhirven” vuoden 2017 uudissanoiksi.

Vuonna 2017 neuvoston toimistoa työllisti myös valmistautuminen JSN:n vuonna
2018 vietettävään 50-vuotisjuhlavuoteen, Vastuullisen journalismin merkin suunnittelu
ja suurelle yleisölle suunnatun mediakasvatusmateriaalin suunnittelu. Niiden avulla pyri-
tään vastaamaan juuri tähän yleisön kasvaneeseen tiedontarpeeseen.

KANTELUT

Kanteluiden määrä laski

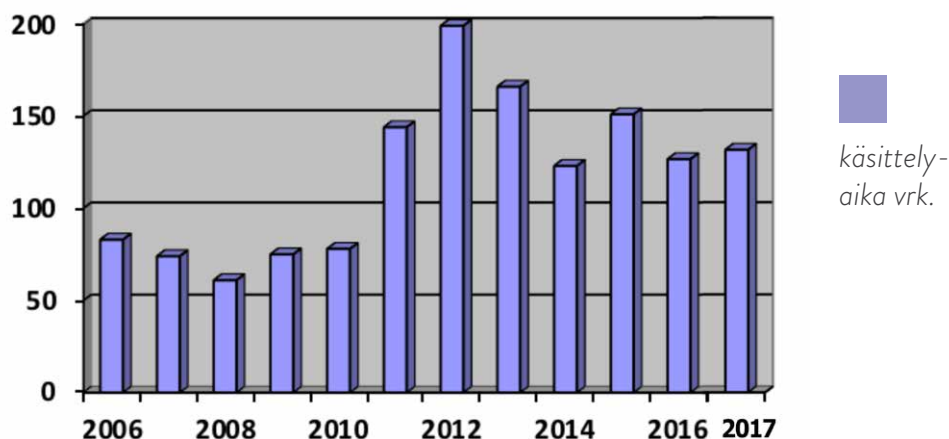
VUONNA 2017 kanteluiden määrän kasvu taittui. Julkisen sanan neuvostolle tehtiin vuonna 2017 yhteensä 369 kantelua, kun niitä oli 468 vuonna 2016. Puheenjohtaja otti sihteerien valmistelusta neuvoston käsittelyyn 85 kantelua ja karsi yhteensä 316 kantelua. Niistä 67 oli esikarsintoja, koska kantelut eivät kohdistuneet neuvoston toimivallan piirissä oleviin viestimiin tai journalistiseen sisältöön tai ne olivat anonyymejä. Neljä kantelijaa perui kantelunsa.

Neuvosto otti vuonna 2017 käyttöön aikarajaan perustuvan karsinnan, jonka mukaan kantelun voi tehdä vasta viikon kuluttua jutun ilmestymisestä. Tällä perusteella karsittiin 52 kantelua.

Muut karsintapäätökset johtuivat esimerkiksi siitä, että kantelulle ei löytynyt perusteita Journalistin ohjeista, kantelun materiaali oli puutteellinen, kantelijalle ei ollut kantelun tekemiseen asianomistajan suostumusta tai siitä, että kantelija ei ollut pyytänyt mediaa korjaamaan huomaamaansa virhettä tai julkaisemaan omaa kannanottoaan.

Yleisin syy kantelulle oli Journalistin ohjeen kohdan 20 rikkominen, eli olennaisen asiavirheen korjaaminen, josta kanneltiin 103 kertaa. Samanaikainen kuulemisen laiminlyönti, eli Journalistin ohjeiden kohta 21 oli perusteena 32 kantelussa, Journalistin ohjeiden kohtaan 12, eli lähdekritiikin pettämiseen vedottiin 20 kantelussa. Viidenneksi yleisin kantelun syy oli piilomainonta.

Kanteluiden käsittelyaika piteni

KANTELUIDEN KÄSITTELYAIKA piteni edellisvuotisesta 10 vuorokaudella, 139 vuorokauteen. Syynä käsittelyajan pidentymiselle oli vuoden 2016 puolella tulleiden Terrafame-vyhtiin liittyneiden kanteluiden käsittely.

Uudelleenkäsittely ja muutoksenhaku

KANTELIJAT PYYSIVÄT uudelleenkäsittelyä 16 kantelun karsintaan. Niistä tehtiin päätökset uudelleenkäsittelyryhmässä, johon kuuluivat neuvoston varapuheenjohtajat **Jyrki Huotari**, **Pasi Kivioja** ja **Paula Paloranta**. Vuonna 2017 ei hyväksytty yhtään uudelleenkäsittelypyyntöä.

Neuvoston perussopimuksen mukaan kantelu otetaan käsittelyyn uudelleen vain, jos karsinta perustuu ilmeiseen virheeseen. Yleisin uudelleenkäsittelypyynnön perustelu oli sama kuin varsinaisessa kantelussa.

Kantelijat hakivat muutosta neljään neuvoston tekemään ratkaisuun. Muutoksenhakupyynnöt hylättiin.

JSN:n toukokuun kokoukseen osallistuivat (pöydän päässä vasemmalta) valmisteleva sihteeri Anna Leppävuori, Riikka Kaihovaara, Jyrki Huotari, Johanna Vehkoo, Pirjo Auvinen, Lauri Haapanen, Antti Kokkonen, Hannu Helineva, valmisteleva sihteeri Nenne Hallman, Paula Paloranta, Robert Sundman, Maria Swanljung, Niklas Vainio, Tapio Nykänen ja puheenjohtaja Elina Grundström. Kuva Matias Partanen.

Neuvosto kokoontui 10 kertaa

JULKISEN SANAN neuvoston puheenjohtajana toimi vuonna 2017 **Elina Grundström**. Varapuheenjohtajina jatkoivat **Jyrki Huotari** ja **Pasi Kivioja**. Neuvoston 3. varapuheenjohtajaksi valittiin yleisön edustaja, pääsihteeri OTL **Paula Paloranta**.

Neuvosto kokoontui 10 kertaa ja teki yhteensä 67 päätöstä. Niistä kolme oli puheenjohtajan tekemiä vapauttavia ratkaisuja, eli puheenjohtajapäätöksiä, ja yksi oli lausuma. Neuvoston tekemistä ratkaisuista 32 perustui vuonna 2016 tehtyihin kante-
luihin. Kokouksista yhdeksän pidettiin neuvoston toimistossa osoitteessa Fredrikinkatu 25 A 8, Helsinki. Kesäkuussa neuvosto kokoontui Päivälehdessä museossa.

Neljän median edustajan kausi loppui

MEDIAN EDUSTAJISTA ohjelmapäällikkö **Jyrki Huotarin** ja hänen varaedustajansa **Liina Matveisen**, toimittaja **Pasi Kiviojan** ja hänen varaedustajansa toimittaja **Riikka Kaihovaaran**, toimittaja **Pirjo Auvisen** ja hänen varaedustajansa **Aapo Parviaisen** sekä tuottaja **Hannu Helinevan** ja hänen varaedustajansa **Katariina Anttilan** kaudet päättyivät vuoden 2017 lopussa.

Julkisen sanan neuvoston kannatusyhdistys valitsi heidän tilalleen Journalistiliiton esityksestä päätoimittaja **Hannele Peltosen** ja hänen varaedustajakseen toimittaja **Kaisa Ylhäisen**, Sanomalehtien liiton esityksestä päätoimittaja **Taina Tukian** ja hänen varaedustajakseen päätoimittaja **Aija Pirisen**, MTV:n esityksestä toimituspäällikkö **Ilkka Ahtiaisen** ja hänen varaedustajakseen RadioMedian esityksestä toimitusjohtaja **Stefan Möllerin** sekä Ylen esityksestä alueen päällikkö **Sinikka Tuomen** ja hänen varaedustajakseen tuottaja **Nina Stenrosin** kaudeksi 2018 – 2020.

Kaksi uutta yleisön edustajaa kaudelle 2018–2020

YLEISÖN EDUSTAJINA neuvostossa toimineiden **Venla Mäntysalon** ja hänen varaedustajanaan toimineen **Maria Kaisa Aulan** sekä **Heikki Kuutin** ja hänen varaedustajanaan toimineen **Niklas Vainion** kaudet päättyivät vuoden 2017 lopussa.

Neuvosto valitsi marraskuussa heidän tilalleen kaudeksi 2018 – 2020 maakuntajohtaja **Pentti Mäkisen** Mikkelistä ja hänen varaedustajakseen tutkija **Anna Anttilan** Helsingistä sekä komentaja, yleisesikuntaupseeri **Ismo Saariluoman** Helsingistä ja hänen varaedustajakseen tutkija **Heta Heiskasen** Tampereelta.

Neuvoston yleisöjäsenten avoimeen hakuun osallistui 183 henkilöä, 86 naista ja 97 miestä. Haastatteluihin kutsuttiin kahdeksan hakijaa. Yleisön edustajien ja heidän varaedustajiensa valintaan osallistuivat neuvoston puheenjohtaja ja varapuheenjohtajat.

Julkisen sanan neuvoston jäsenet vuonna 2017

Puheenjohtaja Elina Grundström

MEDIAN EDUSTAJAT

1. Varapuheenjohtaja Jyrki Huotari, ohjelmapäällikkö, MTV, Helsinki. 2014–2017

Varajäsen Liina Matveinen, toimitusjohtaja-päätoimittaja, Joensuu.

2. Varapuheenjohtaja Pasi Kivioja, freelancetoimittaja, yrittäjä, Kerava. 2014–2017

Varajäsen Riikka Kaihovaara, toimittaja, Yle, Helsinki.

Pirjo Auvinen, toimittaja, Yle, Helsinki. 2015–2017

Varajäsen Aapo Parviainen, toimittaja, Yle, Helsinki.

Hannu Helineva, tuottaja, Vartti, Kouvola. 2015–2017

Varajäsen Katariina Anttila, päätoimittaja, Haapavesi-lehti, Haapavesi.

Antti Kokkonen, päätoimittaja, Lapin Kansa, Rovaniemi. 2016–2018

Varajäsen Riitta Raatikainen, toimituspäällikkö, Savon Sanomat, Kuopio.

Riitta Korhonen, päätoimittaja, ET, Helsinki. 2017–2019

Varajäsen Robert Sundman, päätoimittaja, Ylioppilaslehti, Helsinki.

Lauri Haapanen, freelancetoimittaja, tutkija, Helsinki. 2017–2019

Varajäsen Riikka Mäntyneva, toimitussihteeri, Hämeen Sanomat, Hämeenlinna.

Johanna Vehkoo, toimittaja, Helsinki. 2016–2018

Varajäsen Juha Honkonen, toimituspäällikkö, Etelä-Suomen Sanomat, Lahti.

YLEISÖN EDUSTAJAT

3. Varapuheenjohtaja Paula Paloranta, OTL, pääsihteeri, Helsinki. 2016–2018

Varajäsen Arja Lerssi-Lahdenvesi, viestintäkonsultti, FT, KTM, Helsinki.

Heikki Kuutti, FT, Jyväskylä. 2015–2017

Varajäsen Niklas Vainio, FM, OM, Helsinki.

Venla Mäntysalo, HTM, ylitarkastaja, Helsinki. 2015–2017

Varajäsen Maria Kaisa Aula, VTL, Viitasaari.

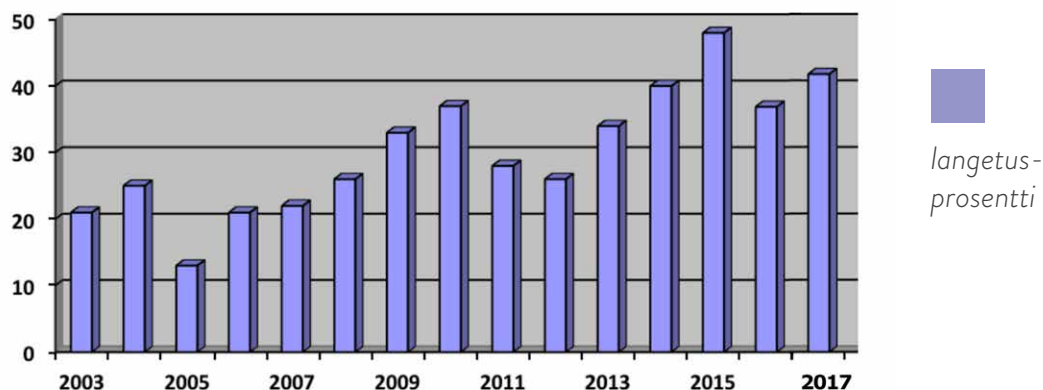
Maria Swanljung, tiedottaja, Helsinki. 2017–2019

Varajäsen Leena Kevätkylä, äidinkielen ja kirjallisuuden lehtori, Helsinki.

Tapio Nykänen, tutkija, Rovaniemi. 2017–2019

Varajäsen Ulla Virranniemi, kirjasto- ja tietopalvelualan lehtori, Oulu.

Langettavien osuus kasvoi

NEUVOSTO TEKI 67 päätöstä vuonna 2017. Yksi niistä oli lausuma. Neuvosto teki 39 vapauttavaa päätöstä, joista kolme oli puheenjohtajan tekemiä päätöksiä. Langettavia päätöksiä tehtiin 27. Päätöksillä ratkaistiin 72 kantelua, koska joissakin päätöksissä oli yhdistetty useita samaan juttuun kohdistuvia kanteluita.

Yhteen langettavaan päätökseen sisältyi vakavan huomautus. Vakava huomautus voidaan antaa törkeästä rikkomuksesta tai piittaamattomuudesta. Vakavan huomautuksen sai Terveys-Hymy piilomainonnasta.

Langettavien ratkaisujen prosentuaalinen osuus päätöksistä osuus oli puheenjohtajan tekemät päätökset mukaan laskettuina 41 prosenttia, kun se vuonna 2016 oli 37 prosenttia.

Neuvoston päätökset jakautuivat seuraavasti

	Vapauttava	Langettava	Yhteensä
Sanoma- ja paikallislehdet	25	14	39
Aikakauslehdet	7	6	13
Yleisradio	5	5	10
MTV-konserni	1	1	2
Kaupalliset radiot	1	1	2
Yhteensä	39	27	66

Terrafame-vyyhti hallitsi kevättä

JULKISEN SANAN neuvostoa työllisti alkuvuoden 2017 Terrafame-vyyhti, joka alkoi Ylen verkkosivuillaan 25.11.2016 julkaisemasta jutusta ”Pääministerin sukulaisten omistamalla yrityksellä noin puolen miljoonan euron tilaus Terrafamesta”. Pääministeri Juha Sipilä lähetti jutun seurauksena Ylen päätoimittajalle ja jutun tehneelle toimittajalle lukuisia teksti- ja sähköpostiviestejä. Pääministerin viestittelyn jälkeen Yle muokkasi juttua ja rajoitti aihepiiriin käsittelyä ohjelmissaan.

Suomen Kuvalehti julkaisi puolestaan verkkosivuillaan 30.11.2016 jutun ”Pääministeri Sipilä vaiensi Ylen: Utusten johto hyllytti Sipilä-jutut – Ruben Stiller sai varoituksen”. Jutussa kerrottiin Ylen päätoimittajan puuttuneen Ylen uutistoimituksen ratkaisuihin pääministerin painostuksesta. Ylen päätoimittajaa ei kuultu samassa yhteydessä.

Julkisen sanan neuvostolle tehtiin näistä kahdesta jutusta yhteensä 15 kantelua, joista kaksi karsittiin nimettöminä. Neuvosto yhdisti ja karsi kanteluita ja teki niistä neljä eri päätöstä. Niistä kolme kohdistui Yleisradioon ja yksi Suomen Kuvalehteen. Kanteluiden aiheina oli sekä Ylen että Suomen Kuvalehden osalta samanaikaisen kuulemisen laiminlyönti ja Ylen osalta myös virheen korjaaminen ja päätoimittajan taipuminen ulkopuoliseen painostukseen.

Neuvosto antoi 22.2.2017 samanaikaiseen kuulemiseen liittyvistä kanteluista Ylelle vapauttavan ratkaisun ja Suomen Kuvalehdelle langettavan ratkaisun.

Maaliskuun kokouksessaan 22.3.2017 neuvosto teki kaksi päätöstä, jotka liittyivät Ylen 25.11.2016 julkaisemaan juttuun. Toinen niistä oli vapauttava ratkaisu, jonka mukaan jutussa ei ollut olennaista asiavirhettä. Toinen päätös oli langettava. Sen mukaan Yle oli rikkonut Journalistin ohjeiden kohtia 2 ja 3, koska se teki pääministerin yhteydenottojen jälkeen jutun muokkaamisessa useita poikkeuksellisia ratkaisuja, jotka myötäilivät pääministerin näkemyksiä ja joille ei ollut journalistisia perusteita. Päätös syntyi äänin 6–6 ja puheenjohtajan ääni ratkaisi.

Lausuma sananvapauden rajoittamisesta

NEUVOSTON SAAMISSA kanteluissa ja julkisessa keskustelussa nostettiin esiin myös pääministerin toiminta. Tämän vuoksi Julkisen sanan neuvosto päätti laatia aiheesta lausuman.

Lausumaa varten neuvosto pyysi pääministeri Juha Sipilältä lausuntoa, mutta sitä ei saatu. Sen sijaan neuvostolla oli käytössään pääministerin oikeuskanslerille toimittama selvitys tapauksesta.

Neuvosto totesi 22.3.2017 antamassaan sananvapauden rajoittamista käsittelevässä lausumassa, että pääministerin lähettämien viestien määrää ja sävyä voi pitää niin poikkeuksellisenä, että viestit on mahdollista tulkita painostusyritykseksi. Neuvosto totesi, että sen on mahdotonta selvittää, halusiko pääministeri harkitusti vaikuttaa

Yleisradion sisältöihin ja painostiko hän tietoisesti Yleä. Pääministerin toiminta oli kuitenkin neuvoston mukaan vähintään harkitsematonta ja omiaan rajoittamaan yleisradioyhtiön sananvapautta.

Lausumassa otettiin myös yleisemmin kantaa poliitikkojen toimintaan. Siinä todettiin, että poliitikkojen tulisi välttää kaikenlaista toimintaa, jonka voi tulkita Yleisradion painostamiseksi.

Neuvosto kiinnitti huomiota myös siihen, että poliitikot ovat alkaneet valikoida tiedotusvälineitä antamalla haastatteluja ja lausuntoja vain niille, joiden julkaisema journalismi on miellyttänyt heitä. Neuvosto korosti, että tällainen on demokratiaa rapauttavaa tiedonvälityksen rajoittamista.

Puheenjohtaja Elina Grundström Ylen haastattelussa JSN:n tiedotustilaisuudessa 23.3.2017. Kuva Nenne Hallman.

Kaksi tiedotustilaisuutta ja työjärjestyksen muutos

NEUVOSTO JÄRJESTI Terrafame-päätösten ratkaisemisen jälkeen kaksi tiedotustilaisuutta neuvoston toimitiloissa Helsingissä. Tiedotustilaisuudet järjestettiin neuvoston kokouksia seuraavina päivinä 23.2. ja 23.3.2017. Molemmissa tilaisuuksissa oli edustettuina noin kymmenen tiedotusvälinettä ja niitä oli mahdollista seurata suorina lähetyksinä muun muassa Yle Areenasta.

Yle kommentoi langettavaa Terrafame-päätöstä ennen kuin se oli julkaissut päätöksen kokonaisuudessaan. Asiaa selvitetessä kävi ilmi, että neuvoston työjärjestys

ja tiedotusvälineille annetut ohjeet olivat puutteellisia. Tämän seurauksena neuvosto tarkensi työjärjestystään.

Neuvosto hyväksyi 26.4.2017 työjärjestyksen, jolla korvattiin 1.10.2010 voimaan tullut työjärjestys. Uudistetussa työjärjestyksessä täsmennettiin muun muassa neuvoston antamien ratkaisujen julkaisuohjeita eri medioissa.

Neuvosto linjasi ratkaisuissaan Journalistin ohjeiden tulkintoja

JULKISEN SANAN neuvosto ei antanut vuonna 2017 Journalistin ohjeita tarkentavia lausumia. Sen sijaan useisiin neuvoston päätöksiin sisältyi Journalistin ohjeiden tulkintoja ja ohjeistuksia.

Terrafame-vyhtiin kuuluvassa Suomen Kuvalehden saamassa langettavassa päätöksessä neuvosto korosti, että samanaikaista kuulemista tulisi aidosti yrittää jo alkupe räisen jutun yhteydessä, eikä sitä saa laiminlyödä pelkän uutiskilpailun vuoksi.

Ylelle antamassaan vapauttavassa Terrafame-ratkaisussa neuvosto totesi, että juttuun tehdyistä muutoksista ei ole välttämätöntä kertoa lukijalle, jos kyseessä ei ole olennaisen asiavirheen korjaaminen. Neuvosto kuitenkin painotti, että tiedotusvälineiden pitäisi kertoa muutoksia johdonmukaisesti ja esimerkiksi välttää käyttämästä Journalistin ohjeiden mukaista sanaa ”korjata”, jos kyse ei ole olennaisen asiavirheen korjaamisesta eli oikaisemisesta.

Syyskuussa antamassaan Yle Oulun Instagram-tilin käyttöä koskevassa ratkaisussa ja erillisessä tiedotteessa neuvosto totesi, että tiedotusvälineen on noudatettava Journalistin ohjeita kaikissa kanavissa. Median itse ja omissa nimissään julkaisema materiaali on toimituksellista aineistoa myös sosiaalisessa mediassa.

Ylen julkaisemaa ohjaaja Aki Kaurismäen haastattelua koskevassa vapauttavassa päätöksessään neuvosto totesi, että väsymys tai päihtymys ei ole kategorisesti este julkisuudessa esiintymiselle. Ratkaisevaa on haastattelun sisältö ja se, ettei haastattelu loukkaa kenenkään ihmisarvoa.

Aamulehden päätöstä pyrkiä sukupuolineutraaleihin ammattinimikkeisiin neuvosto kommentoi tiedotteella. Siinä neuvoston puheenjohtaja totesi, että tiedotusvälineellä on oikeus valita käyttämänsä ilmaisut silloinkin, kun ne ovat kiistanalaisia. Oikeus ilmaisujen valitsemiseen on keskeinen osa sananvapautta.

Kansainvälinen toiminta

JULKISEN SANAN neuvoston puheenjohtaja Elina Grundström oli vuonna 2017 Euroopan medianeuvostojen yhteistyöverkosto AIPCE:n (Alliance of Independent Press Councils of Europe) kolmehenkisen työvaliokunnan jäsen. Hän osallistui AIPCE:n edustajana Facebookin edustajien kanssa käytyihin keskusteluihin medianeuvostojen valvoman sisällön statuksesta Facebookin alustalla. Grundström oli osanottajana mm. Facebookin kanssa järjestetyssä neuvottelutilaisuudessa Tukholmassa 10.2.2017.

Grundström osallistui kutsuttuna puhujana Suomen ja Ruotsin suurlähetystöjen järjestämään sananvapausseminaariin Bangkokissa 15.2.2017, Unescon lehdistönvapauden päivän medianeuvostoja koskevaan seminaariin Jakartassa 2.5.2017 sekä EU-Australia Leadership foorumiin Sydneyssä 5.6.2017.

AIPCE kokoontui syksyllä Budapestissä

EUROOPAN MEDIANEUVOSTOJEN yhteistyöverkosto AIPCE (Alliance of Independent Press Councils of Europe) kokoontui Budapestissä 12.–13.10.2017. Konferenssin teemana oli ”Ethical questions in captured media environments - The situation of the media in Central, Eastern and South Eastern Europe”. Konferenssissa käsiteltiin myös Facebookia ja Turkin sananvapaustilannetta.

Konferenssiin osallistui noin sata edustajaa 31:stä AIPCE:n jäsenneuvostosta. Julkisen sanan neuvostoa konferenssissa edustivat puheenjohtaja **Elina Grundström**, valmis-televat sihteerit **Nenne Hallman** ja **Matias Partanen** sekä hallintosihteerit **Sakari Ilkka**.

Aipcen konferenssiväkeä viihdytti Ruotsin Unkarin suurlähetystössä unkarilainen trio, vierailvana klarinetistina Balázs Weyer, konferenssin puheenjohtaja. Kuva Nenne Hallman.

JULKISEN SANAN NEUVOSTON KANNATUSYHDISTYKSEN TOIMINTAKERTOMUS VUODESTA 2017

VUONNA 2017 Julkisen sanan neuvoston kannatusyhdistyksen Jusanekin toiminta oli vilkasta. Perustehtävien lisäksi neuvostoa työllisti erityisesti vuonna 2018 vietettävän JSN:n 50-vuotisjuhlavuoden hankkeiden suunnittelu ja valmistelu, jota rahoitettiin Koneen säätiön vuonna 2016 myöntämällä apurahalla. Apuraha näkyy tilinpäätöksessä ylimääräisenä 34 240 euron tulona.

Neuvostolle tehtiin 369 kantelua ja se teki 67 päätöstä. Suurin urakka oli niin sanotun Terrafame-vyyhdin käsittely tammi-huhtikuussa 2017. Yleisradion ja pääministerin kiistaa seurannut tapahtumaketju tuotti neuvostolle 15 kantelua, joiden pohjalta neuvosto antoi neljä päätöstä ja yhden sananvapauden rajoittamista koskevan lausuman sekä piti kaksi tiedotustilaisuutta. Neuvosto kokoontui 10 kertaa Helsingissä. Maakuntamatkaa ei vuonna 2017 tehty.

Kanteluiden runsaan määrän lisäksi toimistoa työllisti juhlavuoden hankkeiden suunnittelu. Neuvosto päätti lanseerata vuonna 2018 Journalistin ohjeiden noudattamisesta kertovan Vastuullisen journalismin merkin, tuottaa mediakasvatusmateriaalia ja toteuttaa JSN:n historiasta kertovan Skandaalista skandaaliin -kiertonäyttelyn. Hankkeita suunniteltiin yhdessä JSN:n taustaorganisaatioiden ja muiden yhteistyötahojen kanssa.

Vastuullisen journalismin merkkiä varten perustettiin suunnitteluryhmä, johon Jusanekin jäsenorganisaatiot nimittivät edustajansa. Mainostoimisto Ivalo Creativen asiakasjohtaja **Mia Selroos** suunnitteli merkkilanseerauksen osana ammattikorkeakoulu Haaga-Helian tutkintoon ja Ivalo Creative suunnitteli merkin ulkoasuun JSN:lle korvauksetta. Merkkihanketta varten teetettiin lokakuussa 2017 JSN:n tunnettuutta ja merkin ulkoasuvaihtoehtoja käsittelevä tutkimus Taloustutkimus Oy:llä. Hankkeen verkkosivujen tekninen toteutus tilattiin Intraktio Oy:ltä.

Yle Oppiminen tuotti JSN:n mediakasvatusmateriaaleihin sopivat Mokasiko media? -videot omana tuotantonaan. **Ilkka Vanttinen** suunnitteli Skandaalista skandaaliin -näyttelyn sisällön Koneen säätiön hänelle osoittamalla henkilökohtaisella apurahalla ja Päivälehdessä museo tuotti ja kustansi JSN:n Skandaalista skandaaliin -näyttelyn käytännön toteutuksen.

Muut juhlavuoden hankkeiden suunnitteluun liittyvät kustannukset katettiin Koneen säätiön apurahasta.

Henkilöstö vaihtui, kirjanpito vakiintui

NEUVOSTON PUHEENJOHTAJANA jatkoi **Elina Grundström** ja toisena valmistelevana sihteerinä **Nenne Hallman**. Muu henkilöstö vaihtui. Hallintosihteerin puolipäiväinen tehtävä muutettiin apurahan turvin määräaikaiseksi täyspäiväiseksi hanke- ja hallintosihteerin tehtäväksi. Sitä hoiti helmikuun 2017 loppuun asti syksyllä 2016 korkeakouluharjoittelijana toimistoon tullut **Sara Numminen**. Sen jälkeen tehtävä pantiin avoimeksi ja siihen palkattiin 13.3.2018 alkaen **Matias Partanen**.

Kun valmisteleva sihteeri **Anna Leppävuori** lopetti työskentelyn neuvostossa 25.6.2017 siirtyäkseen Ylen sisältöpäälliköksi Ouluun, Matias Partanen siirtyi määräaikaiseksi valmistelevaksi sihteeriksi 1.8.2017 alkaen. Hänen tilalleen hanke- ja hallintosihteeriksi palkattiin 1.9.2017 alkaen **Sakari Ilkka**.

Neuvoston toimisto oli vuokratiloissa osoitteessa Fredrikinkatu 25 A 8. Myös neuvoston kokoukset pidettiin Fredrikinkadulla lukuun ottamatta kesäkuun kokousta, joka pidettiin Päivälehdessä museossa.

Neuvosto kirjanpito siirrettiin vuoden alussa uuteen kirjapitotoimistoon. Kirjanpitoa ja palkanlaskentaa hoiti 1.1.2017 lähtien AY-Tilipalvelu Oy, jossa Jusanekin asioista vastasi **Terhi Kokko**. Muutoksen jälkeen yhdistyksen kirjanpitoa hoidettiin täsmällisesti ja hyvin.

Apuraha mahdollisti juhluvuoden valmistelun

TILINPÄÄTÖKSESTÄ KÄY ilmi, että vuoden 2017 kulut olivat 387 448 euroa (budjetoitu 382 296 €).

Koneen säätiö myönsi joulukuussa 2016 yhdistykselle 50 000 euron suuruisen apurahan neuvoston vuonna 2018 vietettävän juhluvuoden mediakasvatushankkeisiin, joiden yhteisenä työnimenä oli ”Faktapohjaisen yhteiskunnan puolustusohjelma”.

Säätiö maksoi apurahasta 5 400 euroa suoraan Ilkka Vänntiselle henkilökohtaisena apurahana ja antoi Jusanekille 44 600 euroa hankkeen muihin kuluihin. Apurahasta käytettiin 34 240 euroa vuonna 2017 ja käyttämättä jäänyt 10 360 euroa merkittiin siirtovelaksi vuodelle 2018, koska apuraha tulee käyttää kahden vuoden aikana.

Juhluvuoden hankkeiden organisoimiseksi neuvoston puolipäiväinen hallintosihteerin tehtävä muutettiin täyspäiväiseksi hanke- ja hallintosihteerin tehtäväksi ja puolet palkasta maksettiin Koneen säätiön apurahasta. Lisäksi apurahaa käytettiin mm. merkittävään kuluun ja juhluvuoden verkkosivujen tekniseen toteutukseen. Osa verkkosivujen kuluista jäi maksettavaksi vuonna 2018.

Apurahaan kohdistuvia kuluja ei ole eritelty yhdistyksen tilinpäätöksessä, mutta niistä on laadittu erillinen kirjanpito, jonka perusteella on laskettu apurahasta vuonna 2017 käytetty osuus.

Vuoden 2017 alussa kävi ilmi, että vuoden 2016 tilinpäätös oli arvioitua alijäämäisempi, koska sitä budjetoidessa ei ollut huomioitu riittävästi palkkojen sivukuluja.

Vuoden 2017 alkupuolta leimasi siten pelko siitä, että yhdistyksen varat eivät riittäisi vuoden loppuun asti. Tämän seurauksena toimisto säästi kaikessa mahdollisessa ja vuoden tulos oli lopulta ennakoitua parempi. Vuoden 2017 tulos oli vain noin 1 555 euroa alijäämäinen (budjetoitu alijäämä 29 999).

Julkisen sanan neuvoston toiminta rahoitettiin jäsenyhteisöjen ja yksittäisten tiedotusvälineiden maksamin vuosimaksuin sekä valtionavulla. Jäsenyhteisöt ja jäsenlehdet maksoivat vuosimaksuja 271 498 euroa (budjetoitu 272 097 €).

Oikeusministeriö myönsi neuvoston toiminnan tukemiseen 80 000 euroa. Tämä oli noin 20 prosenttia yhdistyksen kokonaismenoista, kun se koko 1900-luvun ajan oli noin 50 prosenttia ja vielä pari vuotta aiemminkin noin neljännes neuvoston kuluista. Valtionavustuksen suhteellinen osuus on siten voimakkaasti vähentynyt.

Hanne Aho puheenjohtajaksi

KANNATUSYHDISTYKSEN HALLITUKSEN puheenjohtajana toimi Suomen Journalistiliiton puheenjohtaja **Hanne Aho** ja varapuheenjohtajana Sanomalehtien Liiton liittojohtaja **Jukka Holmberg**. Hallituksen kolmantena jäsenenä toimi vuoden 2017 alussa Ylen journalististen standardien ja etiikan päällikkö **Riitta Pihlajamäki**. Hänen siirryttyään Ylessä toisiin tehtäviin, yhdistyksen kevätkokous valitsi hänen tilalleen hallitukseen Ylen uuden journalististen standardien ja etiikan päällikön **Timo Huovisen**.

Yhdistyksen sihteerinä toimi neuvoston puheenjohtaja Elina Grundström.

Yhdistyksen tilintarkastajana toimii Tilintarkastusrengas Oy, josta tilejä oli tarkastamassa KHT **Lotta Kauppila**. Toisena varsinaisena tilintarkastajana eli toiminnan-tarkastajana toimi talous- ja hallintojohtaja **Helena Visti** Journalistiliitosta ja hänen varahenkilönään järjestöpäällikkö **Ilona Hannikainen** Sanomalehtien Liitosta.

Kannatusyhdistyksen jäsenet

Aikakausmedia
Sanomalehtien Liitto
Paikallislehtien Liitto
Suomen Journalistiliitto
Radio- ja televisiotoimittajien liitto
Radiomedia
Yleisradio Oy
MTV Oy
Kultti ry.
Palkansaajalehdet PALE ry.
Sanoma Media Finland Oy

Jäsenjärjestöjen edustajat yhdistyksessä 2017

AL	Liittojohtaja Mikko Hoikka
SL	Liittojohtaja Jukka Holmberg
RTTL	Toimittaja Seppo Metso, asiamies Anneli Salmivaara
Radiomedia	Edunvalvontapäällikkö Johanna Halkola, johtava asiantuntija Pia Huhdanmäki
YLE	Journalististen standardien ja etiikan päällikkö Riitta Pihlajamäki, Journalististen standardien ja etiikan päällikkö Timo Huovinen
PL	Päätoimittaja Arto Henriksson
SJL	Puheenjohtaja Hanne Aho
MTV Oy	Päätoimittaja Merja Ylä-Anttila
Sanoma Media	Viestintä- ja yhteiskuntasuhdejohtaja Marcus Wiklund
Kultti ry.	Päätoimittaja Janne Wass
PALE ry.	Toimittaja Johanna Hellsten

Muut perussopimukseen sitoutuneet mediat

KANNATUSYHDISTYKSEN JÄSENLIIITTOIHIN kuulumattomat tiedotusvälineet voivat liittyä JSN:n itsesääntelyjärjestelmään ja sitoutua perussopimukseen. Vuonna 2017 yhdistyksen jäseniksi hyväksyttiin uusina jäseninä Medborgarbladet ja verkkopalvelu MustRead. Vuoden 2017 lopussa JSN:n perussopimukseen olivat sen lisäksi sitoutuneet Kirkkonummen Sanomat, Sompio, Kirkko & kaupunki, Luoteis-Lappi, Kittilälehti ja Enontekiön Sanomat. Sitoutuessaan itsesääntelyjärjestelmään lehdet maksavat 250 euron liittymismaksun. Vuosimaksu on 350 euroa.

JSN:n itsesääntelyn piiriin on hyväksytty vuodesta 2011 myös journalismin alan oppilaitoksia, joilla on julkaisuutoimintaa. Näiden medioita ovat Turun ammattikorkeakoulun verkkolehti Tutka, Haaga-Helian Tuima ja verkkoaikakauslehti H2 ja Tampereen yliopiston toimittajakoulutuksen Moreeni Media. Kouluilta ja oppilaitoksilta ei peritä liittymis- eikä vuosimaksua.

JSN:n toimiston henkilökunta 2017

Puheenjohtaja Elina Grundström
 Valmisteleva sihteeri Nenne Hallman
 Valmisteleva sihteeri Anna Leppävuori 1.1. – 25.6.2017
 Valmisteleva sihteeri ma. Matias Partanen 1.8.2017 –
 Hanke- ja hallintosihteeri ma. Matias Partanen 13.3. – 31.7.2017
 Hanke- ja hallintosihteeri ma. Sakari Ilkka 1.9.2017 –
 Hanke- ja hallintosihteeri ma. Sara Numminen 1.1. – 28.2.2017